

MÚSICA
ELISARD SALA I CASASSAS

POESIA
JOSEP PUNSOLA I VALLESPÍ

CANÇONS DE MUNTANYA

DE NIT I DE CAMÍ

DINSIC
Publicacions Musicals

PRESENTACIÓ

Heus ací, en aquests fulls, la primera contribució pròpia d'un aplec de cançons – lletra i música alhora – que hom fa al cançoner de muntanya. Una delicada ofrena als excursionistes per part dels autors, excursionistes ells mateixos.

No és pas que abans no hagin sorgit, més o menys esporàdicament, algunes mostres excel·lents de cançó de muntanya, com per exemple “La muntanya” de Manuel Marinello i el mestre Marraco, o “Nit de lluna, flor d'argent” de Joan M. Guasch i el mestre Mates. És cert, encara, que un bon nombre de composicions dels nostres millors poetes, com la famosa “Cançó dels traginers”, havien estat musicades, i molt bellament, per músics eminents. Però no oblidem que, en aquests i alguns altres casos, es tracta de peces de concert, que no són cançons de muntanya pròpiament parlant, que no són, en fi, l'equivalent d'aquella magnífica per bé que forastera “Sublims muntanyes”. Que jo sàpiga, aquestes són les úniques aportacions amb què s'han hagut d'acontentar fins avui els nostres excursionistes. Un fascicle, sota el títol de “Cançons de muntanya i de camí”, publicat l'any 1930, n'aplegava una part, potser les més importants. Les publicacions del Centre Excursionista i els coneguts llibres de mossèn Francesc Baldelló deuen gairebé completar la minsa bibliografia del nostre cançoner de muntanya.

Per tot això, bé pot ésser senyalada amb pedra blanca l'aportació dels senyors Elisard Sala i Josep Punsola. És un gest ambiciós, el seu. S'han proposat omplir un buit, i hi han reeixit. Així, sens dubte, ha pres vida i origen aquest aplec de “Cançons de muntanya, de nit i de camí”, l'edició de les quals patrocina l'U.E.C.

“Cançons de muntanya, de nit i de camí” comprèn dotze composicions, que han d'ésser classificades en tres grups, els que assenyalen el títol sota el qual s'apleguen. Són cançons de muntanya “La tartera” i “Boirada”, i també ho són “Germà ramat” i “La núvia blanca”, dues cançons bellíssimes, plenes de poètica nostàlgia, on el poeta i el músic han trobat el punt dolç de convergència i on, per al meu gust, culmina la qualitat estètica i la qualitat emocional. Són dues peces de concert, i potser és aquest l'únic retret que comporta l'elogi. Però si en aquestes dues ocasions diríeu que els autors no han pogut o no han volgut resistir la volada de la seva inspiració, tot seguit, en les cançons de nit i de camí, els veurem tornar, i amb quin encert!, a aquella “simplicitat tan saludable”, com diu Lleonart parlant de l'obra de Clavé. Com en Clavé, una espontaneïtat, un doll de sabor popular, del tot indispensable en la cançó de muntanya, una sobrietat de tècnica impressionant: tot això advertireu tot seguit en aquestes melodies delicioses de les dues cançons de nit: “Ve la son

bosc endins" i "Comiat entorn de la foguera", i de les quatre cançons de camí: "La motxilla", prodigi d'humor, de simplicitat, de bonhomia, cançó destinada a fer-se popular en molt breu temps, "Pleniluni d'isards", mena d'estampa japonesa, finíssima de poesia i de música, "Si hem perdut el camí" i "Pas de nit".

Desitgem i esperem que aquestes "Cançons de muntanya, de nit i de camí" obtindran l'èxit digne del propòsit que les ha inspirades i de la qualitat que posseeixen. Si, per fortuna, és així, aviat, en ésser entonades pels nostres excursionistes per valls i muntanyes, la magnífica feina d'Elisard Sala i de Josep Punsola haurà aconseguit sens dubte el millor premi a què podien aspirar

J. Aymà i Mayol

Josep Punsola i Vallespí (1913-1949)

Amb motiu del 60è aniversari de la mort del poeta Josep Punsola i Vallespí, a Mataró s'ha constituït una comissió ciutadana d'homenatge al poeta que ha impulsat un any d'actes de reconeixement. La Comissió la formen les següents entitats: l'Agrupació Científico Excursionista, Amics de la Ciutat de Mataró, Associació Amics de Ca l'Arenas Centre d'Art, Centre Atlètic Laietana, Foment Mataroní, Grup d'Història del Casal, Òmnium Cultural de Mataró i la Unió Excursionista de Catalunya, que compten amb el suport de l'Ajuntament de la ciutat.

Aquest cançoner que ara presentem és una reedició amb motiu de l'homenatge. El mateix any 1949 que veia la llum aquest llibret, llavors editat per Aymà Editor amb el patrocini de la Unió Excursionista de Catalunya, el poeta mataroní ens deixava, prematurament, trasbalsant el Mataró de l'època i just quan la seva creativitat i la seva producció literària oferien unes perspectives de llarg i elevat recorregut.

L'afició a l'excursionisme i l'amor a la natura són uns dels motors de la creativitat, ja sigui en els poemes, en les cançons o en els guions dels films *amateurs* que realitzà amb Enric Fité i que els foren premiats. Aquest mateix cançoner n'és una mostra sobre la qual Maria Mercè Bruguera deia que "Els versos d'aquests poemes són senzills, perquè així l'excursionista, a qui anaven destinats, se'ls pogués fer seus i els recordés amb facilitat. Les cançons d'esquiar i caminar són alegres; les de comiat, malenconioses. Totes, però, assoliren el seu objectiu i han estat cantades pels excursionistes d'arreu de Catalunya al llarg dels anys, gràcies als esforços de divulgació dels seus amics, en especial del mestre Sala."

L'Elisard Sala, el mestre amic que musicà els seus poemes, digué que Punsola, "com tots els mortals, viu handicapat per una desorientació que causa als seus admiradors, quan el veuen carregat amb aquella aparatosa motxilla i habillat amb pantaló curt, dos senyals de gust i fortalesa. Aquells no poden arribar a creure que també un poeta pot ostentar un rostre bru, envejables bíceps i indeclinable afició a l'excursionisme."

Bo i els diversos registres temàtics, poesia i excursionisme, com també el cant a l'amistat, esdevenen indissociables tant en l'obra com en la trajectòria vital del poeta mataroní. Precisament, la darrera pel·lícula amb l'Enric Fité en què pogué participar, *L'esperit del vent* (1949), és un cant a la muntanya, a la natura. Pocs dies després que la pel·lícula rebés el premi del Centre Excursionista de Catalunya, Josep Punsola va morir a muntanya. En el decurs de la XIII Marxa Excursionista de Regularitat i Orientació de Catalunya on participava amb la seva esposa, es va trobar malament.

Aquella nit la passà a casa l'Elisard a Barcelona, l'endemà es va traslladar a Mataró on va morir la matinada següent.

En paraules de Lluís Terricabres, "Punsola és el poeta més gran que Mataró ha vist néixer. La poesia, l'estampava sobre el paper, i la duia a la cara, en la manera de parlar, en la manera tendra i humana de mirar cada cosa. Estimava l'ésser humà i estimava la muntanya. La muntanya, amb totes les coses que conté -pins, alzines, avets, sureres, obagues, rius, isards, carenes, neu, pluja-, va ser el gran personatge viu dels seus escrits.".

Jaume Vellvehí i Altimira
febrer 2009

Pleniluni d'isards

Amb aire caminador

f Un, dos, tres, qua-tre, cinc, i el més pe-tit que tan - ca, el

mf

7

Fluix

p

més pe - tit de tots, el de la cu - a blan - ca. Amb

amb el cant

14

p i destacat

salt i salt i salt, de cap a la ca - re - na, la llu - na els cri - da a

19

dalt, la llu - na ple - na ple - na. Per bro - lla i a - bri - üll ja ar - ri - ben a la

25

cres - ta. La llu - na a ca - da ull, en - cén fa - nals de fes - ta. Un vol de flor d'es-

31

tel, la vol - ta ne - ta els or - na. Del fi drin - gar del gel, mú - si - ca l'e - co en

Pleniluni d'isards

Un, dos, tres, quatre, cinc,
i el més petit que tanca,
el més petit de tots,
el de la cua blanca.

Amb salt, i salt, i salt,
de cap a la carena...
La lluna els crida a dalt,
la lluna plena, plena.

Per brolla i abriüll
ja arriben a la cresta;
la lluna a cada ull
encén fanals de festa.

Un vol de flor d'estel
la volta neta els orna.
Del fi dringar del gel,
música l'eco en torna.

Amb ball, i ball, i ball,
la lluna se'ls amaga,
i als ulls de fi cristall
tot fanalet s'apaga.

Un, dos, tres, quatre, cinc,
i el més petit que tanca,
el més petit de tots,
el de la cua blanca.

Comiat entorn de la foguera

La llenya fou foc,
el foc s'ha fet brasa...
Tot seria poc,
una plana rasa,
sense el cor del lloc
on haguérem casa.

—Jo, una brasa me'n duria...
—Jo, una altra brasa millor...
—Jo, en el cor la portaria...
—Dintre el cor la porto jo...

Roda vora el foc,
roda vora brasa;
roda a poc a poc,
que ja el cor es rasa;
ple del cor del lloc,
del lloc que ens fou casa.

—Dins del cor porto alegria!
—Dins del cor porto tristor...
—Tot pensant que tornaria...
—Tot pensant que ens n'anem tots...

Roda a poc a poc,
roda vora brasa;
roda a poc a poc,
que ja el cor es rasa;
roda a poc a poc,
que deixem la casa...

La núvia blanca

L'avet més alt, després de la boirada,
és més verdós:
la boira, amb la humitat de sa besada,
l'ha fet formós;
el nuvi sembla d'una núvia bella,
esperant greu...
Si un dia aquella fos, qui fóra ella...?
Sols ho sap Déu!
Avui l'avet cepat amb goig sentia
pes al brancam...
Amb neu li ha mostrat Déu la fràgil
núvia
tota de blanc!

Pas de nit

La nit va tornant,
el camí petit...
El peu temptejant,
i el cor adormit...

Va, va, va,
que el llumet s'apropa;
va, va, va,
més s'aproparà.

Ja deixem el cim,
voregem el llac,
ja som dins del llim
negre de l'obac.

Va, va, va,
que el llumet s'apropa;
va, va, va,
que el repòs vindrà.

Ja hem deixat l'obscur,
ja som al bancal,
un xic més, i al mur
del carrer de Dalt.

Va, va, va,
que el llumet s'apropa;
va, va, va,
que el tenim a mà.

ÍNDEX

Presentació.....	4
Josep Punsola i Vallespí (1913-1949).....	6
Pleniluni d'isards	8
Comiat entorn de la foguera	11
La núvia blanca.....	14
Pas de nit	17
La cordada	19
Ve la son bosc endins	21
Si hem perdut el camí.....	24
La tartera.....	26
Sobre neu, tenim ales.....	30
Germà ramat.....	33
La motxilla	35
Boirada	37

Cançons de Muntanya

1a edició: Aymà Editors, Barcelona 1949

2a edició: maig 2009

© Hereus d'Elisard Sala i Casassas

© Hereus de Josep Punsola i Vallespi

© DINSIC Publicacions Musicals, S.L.

Santa Anna. 10, E 3a - 08002 Barcelona

Disseny coberta: Bernat Casso | Disseny

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

Imprès a: Edugraf

Diputació 343, baixos – 08009 Barcelona

Dipòsit legal: B-23014-2009

ISMN:979-0-69210-608-1

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresa la reprografia i el tractament informàtic, i també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor o entitat autoritzada CEDRO, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Distribueix: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.

Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona

Tel. 00 34-93.318.06.05 - Fax 00 34-93.412.05.01

e-mail: dinsic@dinsic.com

www.dinsic.com - www.dinsic.es - www.dinsic.cat